

Návraty do minulosti

Jedním z mnoha letošních návštěvníků budišovského muzea byl i pan Štix z Horní Suché. Během prohlídky muzejní expozice se od něj průvodkyně paní Jana Pavlů dozvěděla, že pochází z našeho města a rodina z jeho strany zde má velmi hluboké kořeny. Patřila k početnému stavu budišovských tkalců. I příjmení jejich členů se v průběhu mnoha desetiletí změnilo z původního Stix na Štix. Jeho velkým zájmem se v poslední době stalo sestavování tzv. rodového stromu, který tvoří pro svá vnoučata, aby je seznámil s jejich předky a osudy. A tak jsme byly požádány, zda bychom mu nemohly pomoci vyhledat všechny dostupné informace o občanech našeho města, kteří nesli toto příjmení.

A tak začalo naše vyhledávání. Zpočátku ve všech nám dostupných historických materiálech, neboť jsem si uvědomila, že s tímto příjmením jsem se již v některých archiváliích setkala. Nyní si vzpomenout, ve kterých! K velké radosti mého muže, byla jednoho dne, podlaha našeho obývacího pokoje pokryta spoustou dokumentů a já ji celé dva dny přemísťovala z jedné strany na druhou a četla a četla. Kde já to jméno viděla? Dlouhou dobu nic a pak to udělalo „blik“ a sáhla jsem s jistotou pro jeden dokument. No jasně, příjmení Stix na každé druhé straně. Jde o dokument z roku 1923, ve kterém je rok od roku dost detailně popisován jednak vznik spolku dobrovolných hasičů a zaznamenána každá jeho změna ve členské základně, včetně všech požárů ve městě a jeho okolí. Tento materiál byl sepsán u příležitosti 50. výročí jeho založení v roce 1873. Hned v prvním zápise je jmenován Franz Stix, který patřil k zakládajícím členům a v době jeho založení byl zástupcem velitele 3. družstva hasičského spolku.

Tento materiál také popisuje počty požárů, které postihly město ještě před vznikem hasičského spolku, a tak z roku 1829 se dochovala mimo jiné poznámka: „shořel dům Fabiana Stixe, včetně stájí a stodol. Přesto, že vládlo naprosté bezvětří, žhavé uhlí bylo odváto až na náměstí.“

V roce 1854 hořelo u sedláka Raimunda Stixe - v poznámce se konstatuje, že oheň byl v zárodku zlikvidován, stejně jako o dva dny později oheň na náměstí. Z roku 1882 je poznámka o úmrtí Franze Stixe a o vstupu Romualda Stixe do hasičského sboru.

U příležitosti 25. výročí hasičského spolku Budišova se ve městě konaly velké oslavy. Sobota 23. července 1898 byla určena přípravným výborem jako první den oslav, kdy se do města sjížděli hosté z širokého okolí a v bývalé sokolovně – tehdejší Katolickém domě bylo uskutečněno slavnostní zasedání. Na neděli 24. července byl připraven bohatý program, včetně slavnostního průvodu městem, ukázkovým cvičením na hlavním náměstí a podvečerní veselici. Vstupné na veselici činilo 50 krejcarů.

Celé této slávě předcházelo ustanovení několika přípravných výborů, jen pro zajímavost – hlavní výbor oslav – prezidentem byl tehdejší starosta města **Johann Schneider** (mimo jiné i poslanec Zemského sněmu a starosta města v letech 1894-1919).

Starosta města Johann Schneider. Unikátní snímek, snad jediný, který se zachoval z konce 19. století až do roku 1945. Další fotografie, z řady představitelů města v uvedeném období, nejsou k dispozici.

Dámy z tabákové továrny v pracovních hasičských uniformách.

Hlavní výbor měl také svého jednatele, kterým byl Raimund Seidler – praktikant v tabákové továrně a hlavním pokladníkem byl sám pan ředitel tabákové továrny **Adalbert Strnad**.

Hlavní výbor měl ještě několik podvýborů, v nichž zasedali sami významní mužové města.

Tiskovému výboru velel Wilhelm Veselý – ředitel zemědělské školy a autor první vydané kroniky města. V tomto výboru zasedal také místní veterinář Leopold Fischer, jediné dvě dámy v celém přípravném výboru – místní učitelky Marie Tiralsky a Gisela Besta.

Ubytovacímu výboru předsedal městský radní Thomas Richter, do programového pak zástupci ze všech výše uvedených výborů včetně dalších tří učitelů zdejší školy a pana Gustava Dusila, od kterého se do dnešních dnů zachovalo mnoho historických fotografií té doby – vlastnil totiž v Budišově fotoateliér.

Tuto slavnost připomínám proto, že do hlavního výboru byl zvolen také Franz Stix ml., což patrně svědčí o skutečnosti, že Stixové byli váženými občany města a především členy hasičského spolku.

Zde opět družstvo hasiček z tabákové továrny ve slavnostních uniformách. (obě foto z roku 1908)

Pátrání po Stixových však po přečtení tohoto materiálu neskončilo. Rukama mi prošlo ještě mnoho listin až jsem došla na výčet všech starostů města od roku 1733. A v něm jsem objevila, že starostou Budišova byl v letech 1834 – 1837 další člen rodiny Stixů – Leopold Stix.

Přesto, že jsem v různých písemnostech na předky pana Štixe narazila, žádná konkrétní data jsem nezjistila. Proto jsme se obrátily, společně s paní Janou Pavlů, na budišovského pana faráře, zda bychom nemohly nahlédnout do starých matričních knih. S jeho laskavostí jsme tak mohly učinit a při několika návštěvách fary jsme hledaly předky uvedené rodiny v zápisech knihy pokřtěných a zemřelých z 19. století. Zápisy jsou psány krásným rukopisem v latině a při každém otevření knih se nám také zároveň otevíral život obyvatel našeho města mnohdy více jak před 150ti lety. Zaznamenaly jsme mnoho jmen členů hledané rodiny, včetně přesného dat narození, čísla popisného, ve kterém přišli na svět, kdy byli pokřtěni, kdo a čím byli rodiče pokřtěného dítěte a v knize úmrtí pak datum a příčinu skonu.

Doufáme, že jsme po zaslání všech dosavadních nálezů udělaly radost v Horní Suché. Chtěly bychom se ještě zmínit o další zajímavosti, se kterou jsme se při vyhledávání v knihách setkaly. Narazily jsme na mnoho zápisů týkající se rodiny Halaškovy – v záznamech uvedeno Hallaschka. Naši zvědavost umocnil zápis v knize pokřtěných, ze které jsme se dozvěděly, že v roce 1886 se 28. srpna v rodině Ferdinanda Richlinga (rodina, která vlastnila bývalý hotel Richling, později známý jako penzion Beseda a jejíž jeden z majitelů byl také vyhlášeným výrobcem uzenin, za něž obdržel ve druhé polovině 19. století medaili na světové výstavě ve Vídni) narodila dcera Florentina Rosa. Doposud nic neobvyklého, ale babička malé Florentiny byla Rosálie, rozená Hallaschka, jinak manželka otce Ferdinanda Richlinga – Vilhelma Richlinga.

Naším dalším přáním je vytvořit seznam celé rodiny našeho významného rodáka, učenice a kněze F.I.C. Hallaschky.

Dalším překvapivým zjištěním byly některé poznámky v knize zemřelých. V různých pamětech existují zápisy o tom, že naše město postihly různé epidemie, kterým podlehl mnoho jeho obyvatel. Jsou to události, které se týkají především období třicetileté a sedmileté války, kdy městem táhlo velké množství cizího vojska, které tyto nemoci mezi obyvatelstvo zavleklo. Ale, že se setkáme v několika zápisech o tom, že na konci 19. století postihne budišovské obyvatelstvo opět výskyt cholery, nás dost překvapilo. Mezi prvními, u kterého jsme jako příčinu smrti cholerou zaznamenaly, byl Adolf Schatel. Ten jí podlehl 24. srpna 1892.

Doufáme, že naše pátrání bude moci pokračovat dále. S jeho výsledky a zajímavostmi vás budeme i nadále seznamovat.

Helena Malušová a Jana Pavlů